

Startplaats

Nog even vraag je het jezelf af, terwijl je op de kleinst denkbare startplaats staat: waarom? Waarom dit prachtige luchtvaartuig verlaten? Misschien wel omdat dit de enige manier is om op 2,5 km hoogte aan je scherm boven Nederland te hangen. Of omdat landen met een paraglider nou eenmaal minder complex is dan met een luchtballon. De enige echte reden is natuurlijk dat paragliden vanuit een luchtballon een enorme kick geeft!

Luchtballon

Een luchtballon biedt geen plek om je scherm klaar te leggen, geen lekker startwindje en al helemaal geen mogelijkheid om je start af te breken. Alle vereisten van een goede startplaats zijn dus afwezig. Starten vanuit het mandje is niets voor angsthazen. De piloot krijgt één kans. De kans van slagen hangt af van factoren als timing, commitment, reactievermogen en – in iets minder aanzienlijke mate – mazzel. De mate waarin deze ingrediënten het slagen van de start beïnvloeden is afhankelijk van de gekozen startmethode. Om een idee te geven van de mogelijkheden van ballonstarts deel ik mijn ervaringen en overwegingen in dit artikel. Hoewel dit artikel een informatief karakter heeft, en het verleidelijk is dit als een do-it-yourself handleiding te beschouwen, raadt ik toekomstige ballonspringers aan om ook andere ervaringsdeskundigen in hun plannen te betrekken.

Startmethodes, erop of eronder

Hoe beperkt de ruimte voor een start ook is, er zijn toch drie startmethodes te onderscheiden, met enkele varianten daarop. Een d-bag start begint bungelend onder de mand, terwijl de paraglider zo keurig mogelijk boven je hoofd in een zak (de d-bag of deployment-bag) is opgevouwen. Bij zowel de rollovers en TARD's sta je op de rand van de mand. Bij de rollover hangt het scherm daarbij onder je en spring je, meestal met een salto, van de mand. Ook bij de TARD stap je van de rand, maar hierbij heb je het scherm nog (even) in je hand.

Startmethode 1: De D-bag

Eenzaam, in de geruisloze oneindigheid, bungelend onder de mand. Onder je wordt de aarde kleiner, boven je hoofd hangt de deployment-bag, daarboven de mand en de immense ballon. Over de rand van de mand gebogen hangen hoofden met bewonderende blikken van de passagiers. Je hoort ze denken: "Jij liever dan ik!". Maar je hebt geen keus meer. Zo kan de ballon niet landen en terugklimmen in de mand is een halsbrekende toer.

De exit

De "exithoogte" nadert. De veiligheidskarabiners van de vangbanden maak je los en hang je aan de d-bag. Met de stuurtokkels in je handen trek je de releases links en rechts gelijktijdig los. Vol verwachting kijk je naar wat er komen gaat, met handen op schouderhoogte. Lijnen... een prop... de prop wordt een scherm en nu is het zaak deze vliegend te krijgen. Een pompende remimput aan een gesloten zijde, een crevatte (line-over) verhelpen met een stabilo, of – als het echt een rommeltje is – met een fullstall. Normaal gesproken duurt het proces van releases tot vliegen maximaal vijf seconden.

Vouwen of stouwen?

In de afgelopen jaren zijn er nogal wat verschillende technieken

ontstaan om je paraglider in de d-bag te vouwen. Het gebruik van elastiekjes en tape in de bovenste galerij van de achterste risers, bedoeld om de opening te vertragen, is uit de mode geraakt. Pál Takáts geeft op YouTube een fraaie demonstratie van een populaire vouwmethode, <https://www.youtube.com/watch?v=aD0KvleZbXc>. Pál benadrukt in zijn filmpje dat het meeste werk cosmetisch is en de opening niet beter wordt van een nettere vouwmethode. Het is beter om op je eigen skills te vertrouwen, zoals het oplossen van lineovers en voorschietende of juist stallende schermen, dan te verwachten dat een fraaie glad gestreken "packjob" ook voor een consistente symmetrische opening zorgt.

Het betere hangwerk

Zorg bij het ophangen van de d-bag dat de d-bag vrij hangt onder de mand, zodat de bag goed kan openen en niet tegen de mand schuurt. Ik geef de voorkeur aan het ophangen van de bag met lange bandslinges (uit de bergsportwinkel) aan het stalen branderframe, net boven de mand. Zo kunnen de passagiers de zak na je stunt naar binnen trekken om beschadigingen bij de landing te voorkomen. Maak de ophanging niet te lang, want dan duurt het vrij lang voordat de ballon je optilt. Vooral als er wind staat kan dat een vervelende sleeppartij worden. Als de wind vlak boven het veld stevig is, is het verstandiger om bij het opstijgen in de ballon te zitten en er pas op veilige hoogte uit te klimmen.

Startmethode 2: De rollover

Deze manoeuvre is onder insiders bekend als de Mc Conkey, maar rollover dekt de lading prima. Dat is namelijk precies wat je te doen staat. Met de hete lucht van de brander in je nek sta je op de rand van

*Praktische tips om
onderweg uit te stappen*

de mand in de diepte te staren, je paraglider hangt als een lap stof op standby onder je.

Timing is key

Een Mc Conkey is overzichtelijk en eigenlijk verrassend eenvoudig. Voordat je de ballon in stapt maak je jezelf startklaar alsof je een normale voorwaartse start maakt. Het scherm zet je voorwaarts op en laat je voor je neervallen. Met een fieldpack stap je in de ballon. Aangekomen op exithoogte klim je op de rand van de mand en hang je het scherm uit. Je neemt de stuurtokkels in je handen terwijl je met je wijsvingers de risers uit elkaar duwt om jezelf meer ruimte te geven. Nu komt het aan op timing. Wacht tot het scherm symmetrisch onder je hangt. De ballon mag absoluut niet in een serieuze daling zijn, want dan komt het scherm omhoog. Op het juiste moment spring je zo ver mogelijk vooruit en blijf je naar het scherm kijken. De salto gaat dan automatisch. Wie probeert de salto stevig in te zetten zal wat overroteren, de meest voorkomende onvolmaaktheid in de uitvoering van rollovers. Hoe strakker de lijnen blijven tijdens de sprong, hoe comfortabeler de manoeuvre is.

Volop variatie

Op de Mc Conkey zijn in de loop der jaren fraaie variaties bedacht. In plaats van een salto maken kan je namelijk ook gewoon vooruit springen zonder te roteren. Je eindigt dan met een slag in je risers die je eruit krijgt door in je harnas een voorwaartse koprol te maken. Deze variant heet een rollover-step-through of Mc JJ, naar zijn ontwerper. Een minder leuke variant is de Sush-rollover. Hierbij hangt het scherm met een risertwist onder je en vereist dit een salto met schroef om uit

de penarie te komen. Draai je verkeerd om wordt het probleem erger en geloof me, alleen al van het visualiseren van deze manoeuvre gaat je wereld op zijn kop staan.

Startmethode 3: De TARD

De benaming TARD heeft niet voor niets veel gelijkenis met het woord retard. Minder voor de hand liggend is dat TARD een afkorting is voor Totally Awesome Rapid Deployment. En rapid is deze startmethode zeker! In vergelijking met de eerste twee beschreven startmethodes hang je met deze methode het snelst onder je scherm. Starten met een TARD is het meest waanzinnig en onvoorspelbaar van de drie beschreven methodes.

Marry Poppins

Het scherm kan het beste niet zo groot zijn, want het idee is dat je hem als een fieldpack in je rechter hand houdt, met de lijnen in je linkerhand. Als Marry Poppins stap je recht vooruit het mandje af met je rechterhand het fieldpack omhoog houdend. Zodra je het scherm voelt trekken, en dat is als het goed is al binnen een seconde, loslaten. Vervolgens direct de lijnen uit je linkerhand laten ontsnappen. Het is een goed idee om zigzags in plaats van lussen te gebruiken, zodat je voorkomt dat je met je linker hand halverwege de lijnen opgehangen wordt. Hoe het scherm zich opent is altijd een beetje een verrassing, en dat is nou net het leuke van de TARD. Mocht het ondanks deze verrassing toch saai worden, probeer dan een rollover-TARD. Inderdaad, afspringen met een salto en halverwege de salto het scherm uitgooien! Veel plezier!

Technische overwegingen

Ervaring:

Ben je klaar voor een start uit een luchtballon? Wie nog met knikkende knieën op de start van een Oostenrijkse almweide staat is dat nog niet. Piloten die hun scherm in een fullstall trekken en weer keurig uitleiden, niet éénmalig bij een SIV-training maar (letterlijk) honderd keer, misschien wel. Een goede graadmeter: Als je het idee van een ballonstart eerder leuk vindt dan eng; give it a try!

Rempositie:

Over de juiste positie van je stuurtokkels is nogal eens verwarring. Sommige piloten beweren dat de stuurtokkels diep gehouden moeten worden tijdens de manoeuvres, als bij een fullstall. Dit is niet handig. Het geven van reminput aan een nog niet gevuld scherm veroorzaakt vaak ellende. Laat het scherm eerst vullen en corrigeer pas dan met gerichte reminput. Schermen hebben bij alle beschreven startmethodes minder neiging tot voorschieten dan je zou verwachten en komen over het algemeen vrij rustig op snelheid.

Vorbereiding:

Voor de meeste piloten is een ballonstart geen dagelijkse kost. Hoe beter de voorbereiding, hoe minder je aan het toeval overlaat en hoe groter de kans van slagen. Het bestuderen van YouTube filmpjes van soortgelijke stunts is erg zinvol. Ga nooit af op de goedbedoelde aanbevelingen van slechts één piloot, maar wees grondig. Visualiseer de afsprong in je hoofd en "loop hem uit" met volledige uitrusting op een grasveldje. Bespreek je plannen met de ballonvaarder, vergeet hierbij niet de noodprocedures. Een ervaringsdeskundige betrekken in je plan en meenemen in de ballon verhoogt je veiligheid aanzienlijk en geeft je rust en vertrouwen.

Materiaal:

Gebruik een scherm dat je goed kent, vooral eigenschappen als de druk op de stuurlijnen en het stallpunt zijn belangrijk. Een DHV 1 / LTF A scherm zal makkelijker controleerbaar zijn in de openingsfase dan een hete competitievleugel, en geeft je meer tijd om de opening te begeleiden. Speedgliders zijn goed inzetbaar voor rollovers en tard's vanwege de overzichtelijke schermbouw. Een speedwing in een d-bag daarentegen is een beetje Russische roulette. Als het scherm asymmetrisch uit de bag komt kan deze vanwege zijn vorm erg snel om zijn eigen as draaien wat resulteert in een risertwist met – als je pech hebt – een versnellende spiraal en het onbruikbaar zijn van je stuurlijnen. Ook lichtgewicht schermen zijn niet ideaal voor d-bags, omdat deze makkelijker kunnen beschadigen.

Voor de overige uitrusting geldt in het algemeen: Hoe minder poespas hoe beter. Uitstekende gespen en GoPro's kunnen makkelijk een lijntje meepakken bij rollovers. Een rolletje isolatietape om de scherpe randjes van je beenbandgespen af te plakken kan het verschil betekenen tussen een fraaie opening of een giftwrap!

Noodprocedures:

Welke startmethode je ook gebruikt, staat er na vier seconden geen scherm boven je hoofd, gooi dan je reserve! Als je daar langer mee wacht wordt de daalsnelheid zo hoog dat het functioneren van de reserveparachute niet meer gegarandeerd wordt. De kans om bij een ballonstart onder je reserve te eindigen is wat groter dan bij een kalm glijvluchtje. Zorg dat je materiaal op orde is, overweeg het gebruik van (Finsterwalder) quick-out karabners, misschien een tweede reserve, en verlaat de ballon boven een obstakelvrij gebied.

Pancho Amelia

AND
Air Sport Equipment Trading

Plusair X-Alps Limited Edition alle maten op voorraad.

Flymaster GPS SD+ de nieuwste vario.

Gin Portotasje

Woody Valley Wani omkeerbaar harnas. Proefzitten in de winkel.

Winkel en Webshop

Winkel open op : Vrijdagavond en verder op afspraak
Adres: Weesperstraat 118 U
1112 AC Diemen - Amsterdam
Email: info@panchoamelia.nl

www.panchoamelia.nl